

Za mater.

I.

Prav tik Save stoji majhna, napol razpala koča. Pusto in tiho je vse okrog nje. Gosto grmovje raste kroginkrog, da se stene komaj vidijo iz goščave. Pred pragom je zrastle košato drevo, kar priča, da že dolgo ni stopila sem človeška noga.

Bilo je pred leti. Mrzel jesenski veter je zavel zdajnzdaj od snežnih gora.

Pred kočo ob Savi sta sedela dva otroka, osemletna Francka in petnajstletni Ivan, otroka uboge kočarice, ki je ležala že več dni bolna v hiši. Ves dan sta čula otroka pri dobri mamici, ko je vzdihala v temni, nezakurjeni sobici na trdi postelji.

Kadar je vzdihnila bolnica, vzdihnila sta tudi onadva. Tako zelo ju je bolelo, ker ni bila mamica več zdrava. Včasih sta začela oba jokati, da ju je morala bolnica sama tolažiti, rekoč: „Le nikar ne jokajta, otročička moja! Saj mi bo dal ljubi Bog spet dragoceno zdravje, in zopet bomo vsi veseli. Molimo k njemu za srečo in blagoslov, saj on ne zapusti nikogar v bedi in siromaštvu, ki se priporoča njegovemu varstvu. Če bomo radi molili, nas bo gotovo uslišal in rešil nadlog. Če že ne v tej dolini solz, pa gotovo na onem svetu, kjer nam bo pripravil tem večje veselje, čim več smo pretrpeli tu v njegovo slavo.“

Tako je govorila pogosto onemogla Marjeta svojima ljubljencema. In včasih so sklenili vsi trije roke, Ivan pa je molil naprej sv. rožni venc.

Minevali so dnevi, tedni — pa bolnici ni hotelo biti boljše.

Pozna jesen je že bila. Po polju je bilo vse prazno. Ljudje so spravili zadnje pridelke pod streho.

Nekega dne pa je začelo nenadoma dežiti, kot navadno ob takem času. To je trajalo skoro ves teden. Sava je tako narastla, da je doseglo grmovje, ki je bilo pred hišo, v kateri je stanovala Marjeta z otro-

koma. Začela se je že bati, da bi voda ne dosegla hiše, kar se je zgodilo že prej večkrat. A k sreči je ponehal dež, in Sava je začela vedno bolj upadati.

Pritisnil pa je mraz, in sneg je zapadel tudi višje holmce. Ljudje so kurili kot po zimi, le Marjetina kočja je bila dannadan mrzla, ker so morali varčevati s kurjavo.

Dolgo časa je že skrbelo Marjeto, kako se bodo preživili po zimi, če ji ne bo odleglo. Sedaj pa je občutila hkrati dvojno bridkost . . . Mraz in lakot!

Zadnji krajec hleba je prinesel Ivan v hišo na mizo. Denarja ni bilo več — vse je šlo za zdravnika in druge potrebe. V kleti je bilo še kupček krompirja in repe, ki jo je Ivan včasih skuhal ali spekel zase in za sestrico. Materi pa je zavrel kozjega mleka, saj drugega itak ni mogla uživati. Semtertje je prišla iz vasi stara ženica, da je malo pokramljala z ubogo Marjeto; pa to je bilo redkokedaj, ker je bila vas oddaljena nad pol ure; z nasprotnega brega pa še po leti niso zahajali na to stran, kaj še v največjem mrazu!

Nekega jutra je postalo nenavadno gorko, kar se zgodi večkrat, predno izgubé solčni žarki popolnoma svojo moč.

Tako toplo in lepo je bilo zunaj! V koči stare Marjete pa je gospodinjala tema, žalost in beda. Niti najpotrebnejše hrane že niso več imeli . . .

Ni jim torej preostajalo drugega, kot prositi pri dobrih ljudeh — — —

Popoldne istega dne je odvezal Ivan čolniček, v katerem se je vozil včasih po Savi. S sestrico sta sklenila, da gresta k dobrim ljudem prosit miloščine za mater. Prepeljala sta se s čolnom na drugo stran, ga dobro privezala za deblo starega drevesa in se odpravila na težko pot . . .

Kamor sta prišla, povsodi so jima radi dajali, ker so poznali dobra otroka poštene, vendar uboge vdove.

Proti večeru se je začelo oblačiti. Otroka sta se odpravila hitro domov, da bi ju ne prehitela nevihta.

Večerilo se je že, ko sta se peljala po reki proti domu. Ivana se je polastila težka slutnja, ko je odrinil z drogom čoln od brega. Prekrižal se je na skrivnem, očito ga je bilo skoro sram pred sestrico, da ne bi rekla: strahopetec . . .

Prideta do sredine reke, Ivan krepko odrine z drogom. Pri tem pa začuti, da je zadel ž njim ob skalo in hipoma ga pretre. Hoče potegniti k sebi drog, ki je imel na koncu kavelj, — pa skoraj da omahne sam v vodo. Čoln se zaziblje, da pljuskuje voda vanj — Ivan še enkrat potegne drog, v tistem hipu pa, ko ga dobi v roke, se prevrne čoln in valovi ga zagrnejo.

Obupen klic sestrice se je še čul iz čolna, potem pa je zavladata za hip smrtna tišina po reki. A kmalu so začeli spet enakomerno pljuscati valovi, vmes pa je obupno donel otroški glas: „Jezus, Marija! Pomagajte . . .!“

II.

Črez noč so se megle razkropile, in zazorilo je spet krasno jutro. Ravno je začela vstajati gosta megla, ko je stopala množica ljudi ob Savi proti Marjetini koči. Štirje krepki možje so nesli nesrečna otroka k materi . . .

Pridejo do kočice. Dve ženski gresta v kočico, da bi jo pripravili na nenadno nesrečo.

Zunaj pa so tisti čas obujali nesrečna otroka. Deklica je le še dihala, a Ivan je bil mrzel, — ni se več vzdramil.

Prenesli so ju v hišo, kjer je vzdihovala uboga mati: „O moja otroka, moja otroka!“

Ivan se ni več vzbudil. Položili so ga na mrtvaški oder.

Ko je bila Francka toliko pri zavesti, da je mogla govoriti, je pravila, da jo je rešil brat iz mrzlih valov. Plaval je ž njo proti bregu, kjer se nista več zavedela . . .

Mati ni prebolela Ivanove smrti. Nenadni udarec jo je strašno potrl in pospešil njeno smrt. Več dni se ni zavedela, potem pa je mirno umrla in šla za njim, za svojim dobrim otrokom.

Francko so vzeli dobri ljudje. Pozneje se je preselila v mesto in postala kuharica.

Zdaj je že stara, onemogla ženica. Delati ne more več. V cerkev hodi, moli ter se spominja svoje mladosti, milega bratca in dobre matere, ki jo že gotovo težko čakata gori, kjer ni več bridkosti ne revščine.

Rada pripoveduje otrokom o dobrem bratcu, ki ji je rešil življenje.

Na koncu pa navadno pristavi: „O blagor vam, otročiči, da imate še dobre matere! Mati je otroku vse, za Bogom največja dobrotá. Zanjó mora otrok žrtvovati vse, tudi življenje, če je treba. Saj nas čaka potem drugó boljše življenje, ki se ne dá primerjati s tem; tam bo otrokom večno poplačána ljubezen do matere!“

Slavko Slavič.

Smrtni angel.

Angel smrtni plul je v noči,
Temnih kodrov v halji žalni,
Nesel šmarnic venec bel.
Pel o sreči je bežeči,
O nestalnih dneh človeških,
Večno da je živ le duh . . .

Glej jo sredi polja kočó,
Luč iz nje v temó odseva,
Mati bdi pri sinku tam.
Zrè obraz kot sveča bleđi,
Gorko moli, prosí, vzdíha:
Oče, Ti mi ga otmí.

Pel je o nebes lepoti,
O nebeščanih veselih,
Rajski je opeval vrt.
Kdor deviški venec sprejme,
Delež prejme ž njim prekrasen,
Pije blaženosti vir.

Završi nad kočó angel —
Plahutá, skrivnostno kroži —
Mater pa objame sen. —
Angel angelčka poljubi,
Dě na zibel šmarnic venec,
Z dušico odplava v raj.

Vneslav.

Bolnik.

Jésen tožna
Diha čez polje,
Vigred rožna
Moja že k pogrebu gre.

Strto zalo
Cvetje kmalu bo;
Počivalo
Trudno moje bo telo.

Gradiški.

